

Przedsiębiorczość studentów w Małopolsce

Streszczenie

Małopolskie Obserwatorium
Rozwoju Regionalnego

Departament
Polityki Regionalnej

Przedsiębiorczość studentów w Małopolsce

Streszczenie

Kraków 2018

Autorzy opracowania:

Danae Sp. z o.o. i Realizacja Sp. z o.o.

DANA E

BADANIA
EWALUACJE
SZKOLENIA

pracownik Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
Marcin Węgrzyn

Redakcja opracowania:

pracownicy Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
Agnieszka Górniak
Renata Kusek

Wydawca:

Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
Departament Polityki Regionalnej
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków
tel. (+48) 12 29 90 900, fax (+48) 12 29 90 926

Opracowanie w wersji elektronicznej dostępne na stronie
www.obserwatorium.malopolska.pl

Egzemplarz bezpłatny

Przy publikowaniu danych z publikacji prosimy o podawanie źródła.

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020

WSTĘP

Główny cel badania stanowiło zapoznanie się z:

- **poziomem wiedzy osób studiujących w województwie małopolskim w zakresie zakładania działalności gospodarczej oraz ich planach z tym związanych,**
- **potencjalnymi obszarami wsparcia,**
- **zakresem pomocy świadczonej przez instytucje powołane do rozwijania przedsiębiorczości.**

Badanie składało się z 3 części:

- I. Badanie ilościowe wśród studentów uczelni małopolskich.
- II. Badanie jakościowe wśród instytucji wspierających przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy w Małopolsce.
- III. Inwentaryzacja instytucji wspierających rozwój gospodarczy.

W ramach części I i II zrealizowano badania ilościowe i jakościowe, diagnozujące poziom przedsiębiorczości wśród studentów Małopolski. Badanie przeprowadzono w 26 szkołach wyższych, gdzie ankietę wypełniło 3014 studentów różnych kierunków. Struktura próby uwzględniała zróżnicowania liczby studentów poszczególnych uczelni odnośnie kierunków kształcenia i ogółu studentów kształcących się w danej szkole wyższej. Uzupełnienie badania ilościowego stanowiły jakościowe wywiady pogłębione (IDI) przeprowadzane z pracownikami instytucji wspierających przedsiębiorczość. Wywiady zrealizowano z przedstawicielami 32 instytucji w ramach 9 kategorii.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ STUDENTÓW

Badanie ujawniło, że nieco ponad 25% z badanej grupy studentów pracowało, otrzymując wynagrodzenie, niecałe 10% była aktywna zawodowo, ale pracę swoją świadczyła nieodpłatnie w ramach praktyk lub staży studenckich. Tylko 1,9% badanych studentów prowadziło, w momencie realizacji badania, własną działalność gospodarczą. Jednocześnie ponad 1/3 nieaktywnych deklarowała, że posiada doświadczenia bycia zatrudnionym. Przedmiot badania stanowiła ocena skłonności studentów do zakładania własnej firmy – taki cel został ustalony jako kryterium oceny przedsiębiorczości studentów. Według najbardziej szerokiej definicji przedsiębiorczości (a jest to konstrukt społeczny, definiowany na wiele sposobów), stanowi ona umiejętność dostrzegania pomysłów oraz umiejętność realizacji celów, zdolność do podejmowania ryzyka w zakresie zaspokojenia swoich i cudzych potrzeb (Michałków 2003). Podejmowanie pracy czy inicjatyw w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej można więc uznać za przejaw przedsiębiorczości własnej młodych osób. Wyrazem „skłonności przedsiębiorczej” jest również podjęcie studiów w miejscu odległym od miejsca zamieszkania. Taka sytuacja wymaga podjęcia ryzyka, wykazania się determinacją, odwagą stawiania sobie wyzwań. W świetle tej definicji należy uznać, iż **co najmniej 3/4 studentów województwa małopolskiego wykazuje się, choćby okresowo, postawą przedsiębiorczą.**

Skłonność do przejawiania postawy przedsiębiorczej w węższym znaczeniu – rozpoczęcie pracy „na własny rachunek” – plasowała się w ogóle badanej grupy na poziomie niecałych 2% i rosła wraz z zaawansowaniem procesu kształcenia, by na ostatnim roku studiów (II stopnia oraz jednolitych magisterskich) osiągnąć 4,1% dla tej grupy.

Najbardziej aktywni zawodowo (i jako zatrudnieni i jako prowadzący własną działalność gospodarczą) byli studenci kierunku biznes, administracja i prawo, a w następnej kolejności nauk humanistycznych i sztuki, techniki, przemysłu, budownictwa oraz usług. **Największy procent studentów prowadzących własną firmę to osoby podejmujące kształcenie na kierunkach rolniczych.** Jak wynika z badania, aktywni zawodowo są w większym stopniu studenci zagraniczni (prawie 40% studentów z Ukrainy) niż rodzimi (ok.26%).

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, że to nieuchronność samodzielności stanowi okoliczność sprzyjającą podejmowaniu aktywności zawodowej przez studentów.

Zainteresowanie prowadzeniem firmy

Badani studenci poproszeni o zadeklarowanie swojego zamiaru prowadzenia własnej firmy w najbliższej (do 2 lata od zakończenia studiów) oraz dalszej, choć bliżej niesprecyzowanej przyszłości, w ilości około 1/3 próby zadeklarowali, iż rozważają taką możliwość (wśród nich były osoby, które już posiadały firmę lub podjęły kroki zmierzające do jej założenia). Kolejna blisko 1/3 studentów nie planowała zakładania firmy, a 1/4 z nich nie posiadała zdania w tej sprawie. Ta optymistyczna autoprognoza traciła moc swojego rażenia, kiedy perspektywa czasu na zainicjowanie prowadzenia własnej firmy skracała się. Kiedy studenci zostali poproszeni o wskazanie ścieżki zawodowej, jaką planują obrać w perspektywie do 2 lat po zakończeniu studiów, jedynie **14,6% z nich zadeklarowało chęć prowadzenia własnej firmy.** Dodatkowe **2,7% planowało przejęcie firmy po najbliższej rodzinie. Konieczność skonkretyzowania planów**

w określonej perspektywie czasowej znacząco pomniejszała odsetek deklarujących podjęcie aktywności zawodowej „na własny rachunek”.

Interesujący może wydawać się fakt, że zainteresowani prowadzeniem własnej firmy byli przede wszystkim **studenci studiów niepublicznych niestacjonarnych**. Na drugim biegunie znajdowali się studenci studiów publicznych stacjonarnych, wśród których postawy przedsiębiorcze występowały na zdecydowanie niższym poziomie. Odpłatność za studia (która, jak można się domyślać, pokrywana była przez pracujących i w związku z tym studiujących zaocznie, studentów ze środków własnych) sprzyjała orientacji na własną działalność gospodarczą.

W świetle złożonych deklaracji, jako bardziej przedsiębiorczy jawili się **studenci zagraniczni, niż polscy**. Wśród tych ostatnich, większą skłonność do prowadzenia własnej firmy przejawiali studenci ze wschodnich i południowo-wschodnich powiatów Małopolski. **Zainteresowanie zakładaniem działalności gospodarczej wyraźnie wzrastało wraz z czasem studiowania** – najbardziej zainteresowani taką formą aktywności zawodowej byli studenci ostatnich lat studiów. Wśród uczelni wyższych, najwyższy odsetek studentów posiadających w planach prowadzenie firmy studiował w Małopolskiej Wyższej Szkole im. Józefa Dietla, Wyższej Szkole Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej, Krakowskiej Wyższej Szkole Promocji i Zdrowia oraz Krakowskiej Akademii im. Frycza Modrzewskiego. Największe uczelnie państwowe tj. Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Politechnika Krakowska i Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie skupiały studentów o najmniej przedsiębiorczej orientacji.

Wyniki badania ujawniły, że w **rodzinie prawie co trzeciego studenta można było odnaleźć tradycje przedsiębiorczości – ktoś z najbliższej rodziny (rodzice, rodzeństwo) obecnie prowadzi lub prowadził firmę**. Okazuje się, że ów fakt stanowi istotną determinantę przejawiania postawy przedsiębiorczej – najbardziej zainteresowane prowadzeniem działalności gospodarczej były osoby, **których rodzice (w trakcie badania) prowadzili własną firmę** (ponad 1/3 z nich do 2 lat po zakończeniu studiów planowała podjęcie pracy zarobkowej właśnie w takiej formie). Niewiele mniej było takich studentów, których **rodzice w przeszłości prowadzili własną firmę** (30%). Zdecydowanie mniej studentów planujących prowadzenie firmy ujawniło się w grupie osób, u których nikt z najbliższej rodziny nigdy nie prowadził, lub nie prowadził w trakcie trwania badania działalności gospodarczej – jedynie 10%

Wydaje się, że z tego samego powodu – dziedziczenie tradycji przedsiębiorczości oraz rodzinnego kapitału (jako czynników produkcji) – najwyższą przedsiębiorczością (planowaną – nie faktyczną) wykazywali się studenci kierunków rolniczych – prawie 1/4 wskazała, jako pożądaną formę pracy zarobkowej, aktywność we własnym przedsiębiorstwie. Perspektywa przejęcia gospodarstwa rolnego od rodziców najprawdopodobniej zdeterminowała wybór kierunku i leżała u podstaw decyzji o działalności na własny rachunek. W oparciu o wyniki analiz można wymienić czynniki, które charakteryzują studentów mających w planach założenie działalności gospodarczej:

- **biznesowe tradycje wśród najbliższej rodziny (rodzice lub rodzeństwo prowadzą lub prowadzili własną firmę),**
- **niestacjonarny tryb studiów,**
- **uczęszczanie do niepublicznej szkoły wyższej,**
- **studiowanie na ostatnich latach studiów (1. i 2. rok studiów magisterskich oraz 4. i 5. jednolitych magisterskich),**

- **studiowanie na kierunkach z grupy rolnictwo, usługi oraz zdrowie i opieka społeczna – dla ponad połowy badanych profil studiów ma znaczenie przy wyborze branży przyszłej firmy.**

Powyżej zaprezentowane wyniki zdają się świadczyć o tym, że oprócz zasygnalizowanej już konieczności przejścia na własne utrzymanie, to czynniki środowiskowe, kultura przedsiębiorczości w rodzinie pochodzenia, doświadczenia pracy zarobkowej w ogóle, w tym na własny rachunek, oraz kalkulacja dotycząca swojej atrakcyjności na rynku pracy (jeśli postrzegane szanse na zatrudnienie na satysfakcjonujących warunkach są wysokie – wygrywają zdecydowanie w konfrontacji z ryzykiem działalności gospodarczej na własny rachunek) wpływają na przejawianie postawy przedsiębiorczej młodych. Stwarza to dużą przestrzeń dla działań edukacyjnych jako narzędzia pobudzania prywatnej inicjatywy.

Profil branżowy planowanych działalności

Studenci kształcący się w kierunkach z grupy zdrowie i opieka społeczna (kierunek lekarski, fizjoterapia), technologie informacyjne oraz usługi wydają się najbardziej „wierni” swojemu kierunkowi studiów – większość z nich chciała, aby branża przyszłej firmy była zgodna z kierunkiem studiów, co znajdowało odzwierciedlenie we wskazywanych przez nich branżach. Z kolei osoby, które nie były przywiązane do swojego kierunku studiów w kontekście przyszłej firmy, są studentami biznesu, administracji i prawa (w tym kierunki związane z zarządzaniem, które nie przygotowują do pracy w konkretnym zawodzie, ale do zarządzania firmą w ogóle, bez względu na branżę) oraz nauk społecznych, dziennikarstwa i informacji (w tym przypadku specyfika kierunku – socjologia, politologia – ogranicza możliwość założenia firmy zgodnej z tematyką studiów).

Jako obszar aktywności zawodowej studenci najczęściej wskazywali działalność niewymagającą zaawansowanych technologii – badania naukowe i prace rozwojowe wskazało jedynie 1,6% osób mających w planach założenie firmy, natomiast technologie informatyczne i komunikacje 5,7%. Badanie ujawniło więc, że „ludźmi do wynajęcia” są, poza studentami biznesu, prawa, czy dziennikarstwa, również studenci kierunków technologicznych i IT. Przejawiają oni, w porównaniu ze studentami innych kierunków, względnie niskie skłonności do zakładania własnych firm w swoich specjalizacjach. Nie powinno to zaskakiwać w świetle oczywistych danych świadczących o tym, że firmy technologiczne są przedsięwzięciami obciążonymi największym ryzykiem. Wydaje się, że dobra polityka publiczna, obok szukania sposobów zachęty (poprzez zmniejszenie barier i intensyfikację ułatwień) do podejmowania prywatnej inicjatywy przez studentów kierunków technicznych, powinna priorytetowo zachęcać (poprzez te same instrumenty) osoby przedsiębiorcze do zakładania tych „prostych” biznesów, a następnie sprzyjać łączeniu ich ze specjalistami branż technicznych i IT, którzy nie chcą obciążać siebie ryzyka związanym z prowadzeniem własnego biznesu.

Wyniki badania wskazują na następującą zależność: **działalność gospodarczą zgodną z kierunkiem studiów decydują się założyć studenci, którzy wiedzą, że po ich kierunku studiów trudno będzie znaleźć pracę** (na przykład w geodezji, ogrodnictwie). Studenci kierunków technicznych raczej nie mają problemów ze znalezieniem pracy. Te ustalenia badawcze ponownie

potwierdzają utrwalone w teorii przedsiębiorczości przekonanie, „iż motorem działań przedsiębiorczych jest z reguły maksymalizacja korzyści”. Jeżeli alternatywę dla ryzyka samodzielnej działalności gospodarczej stanowią zdobycze socjalne pracowników najemnych, to wybór często pada na te drugie. Zachętą dla studentów inteligentnych specjalizacji do zakładania własnych działalności musiałyby być, poza czynnikami ekonomicznymi – obniżenie ryzyka inicjowania działań przedsiębiorczych. Warto jednak zastanowić się (z punktu widzenia polityki publicznej) nad położeniem większego nacisku na łączenie tych, którzy przejawiają ducha przedsiębiorczości z tymi, którzy posiadają kompetencje „do wynajęcia” na użytek rozwoju tych pierwszych, niż na (skazane raczej na niepowodzenie) próby rozbudzania ducha przedsiębiorczości we wszystkich.

Plany zawodowe studentów

Na **pracę w prywatnej firmie** decydował się największy odsetek badanych – 49,9%. Byli to studenci 2. i 3. roku, przedstawiciele kierunków ścisłych – technologie informacyjne, biznes, administracja i prawo oraz technika, przemysł i budownictwo, studium na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie oraz Politechnice Krakowskiej. Popularność tej formy pracy zarobkowej malała wraz z wiekiem studiujących. Dominowali studenci studiów stacjonarnych, nieznacznie częściej mężczyźni niż kobiety. Wśród powodów wyboru takiej ścieżki kariery respondenci wskazywali głównie stabilność zatrudnienia i płacy.

- Najpopularniejsza forma aktywności zawodowej wśród studentów studiów technicznych i ekonomicznych

Założenie własnej firmy lub przejęcie firmy po najbliższej rodzinie była popularne wśród 17,3% badanych. Największy udział stanowili studenci rolnictwa, usług, kształcenia, biznesu, administracji i prawa. Najbardziej „przedsiębiorcze” uczelnie stanowiły szkoły niepubliczne – Małopolska Wyższa Szkoła im. Józefa Dietla w Krakowie, Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej, Krakowska Wyższa Szkoła Promocji i Zdrowia oraz Krakowska Akademia im. Frycza Modrzewskiego. Najliczniejszą grupę stanowili studenci ostatnich lat studiów (popularność wyraźnie rosła wraz z wiekiem), studenci studiów niestacjonarnych, nieznacznie częściej kobiety. Wśród przyczyn wyboru takiej formy aktywności zawodowej wskazywano głównie samorealizację i satysfakcję z pracy oraz wyższe zarobki.

- Starsi studenci studiów rolniczych i pedagogicznych

Podjęcie pracy w instytucji publicznej leżała w obszarze zainteresowania 15,2% badanych, głównie kobiet, studentów niestacjonarnych, na ostatnim roku studiów, kształcących się na kierunkach kształcenie, zdrowie i opieka zdrowotna. Osoby te studiowały głównie w Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej, Akademii Ignatianum oraz Akademii Muzycznej. Jako przyczyny wyboru tej formy pracy zarobkowej wskazywano stabilność zatrudnienia i płacy.

- Wysokie zainteresowanie kobiet-pedagogów ostatnich lat studiów pracą w instytucji publicznej

Na **uczelnii wyższej** chcieliby pracować 8% studentów. Przedstawione dane wskazują, że pracować na uczelni chcieli przede wszystkim studenci renomowanych, największych uczelni publicznych w regionie. Dominowali w tej grupie studenci kierunków ścisłych – technika, przemysł, budownictwo oraz nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka z takich uczelni jak Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Uniwersytecie Papieski i Uniwersytet Jagielloński. Chęć pozostania na uczelni deklarowali studenci 4. roku studiów stacjonarnych, częściej mężczyźni. Powodem wyboru takiej ścieżki kariery był przede wszystkim wyższy prestiż miejsca pracy.

- ➔ Wysokie zainteresowanie wśród studentów prestiżowych, publicznych uczelni w dziedzinach, w których można prowadzić prace naukowe i badawczo rozwojowe

Na **pracę w III sektorze** decyduje się najniższy odsetek badanych – jedynie 2,4%. Głównie byli to studenci nauk społecznych, dziennikarstwa i informacji, studiujący na Uniwersytecie Papieskim, na 4. roku studiów stacjonarnych, bez widocznych różnic, jeśli chodzi o płeć. Samorealizacja i satysfakcja z pracy była najczęściej wskazywanym motywem wyboru tej formy działalności.

- ➔ Studenci dużych publicznych uczelni, zbliżający się do zakończenia studiów

Wśród motywacji badanych do zakładania własnej firmy dominowały wartości autoteliczne: samorealizacja i satysfakcja z pracy a dopiero następnie wysokie zarobki. Liczyła się również możliwość zarządzania własnym czasem pracy oraz dobra atmosfera pracy. Wydaje się, że ten zestaw wartości dobrze obrazuje motywacje przedstawicieli generacji Millenialsów i mógłby być wykorzystany w działaniach i komunikatach promujących przedsiębiorczość wśród młodych.

Otrzymane wyniki wskazują, że dla większości studentów motywację, którą kierują się podejmując decyzję o wyborze ścieżki zawodowej stanowi stabilność zatrudnienia i płacy, bardziej nawet niż wysokość zarobków. Zachęcanie do podejmowania działalności przedsiębiorczej musiałoby „przebić tę ofertę”. Z działalności na własny rachunek nie da się zdjąć ryzyka, jest ono cechą dystyngtywną przedsiębiorczości, jednak „ramowe uwarunkowania przedsiębiorczości” (obciążenia podatkowe, koszty siły roboczej, skala wolności gospodarczej i warunki pozyskiwania kapitału) powinny uwzględniać i łagodzić strach przed inicjowaniem działalności gospodarczej przez przedstawicieli młodego pokolenia. Komunikaty i działania promujące przedsiębiorcze zachowania społeczne powinny odwoływać się do równie cenionych przez pokolenie Millenialsów wartości, tj. samorealizacji i satysfakcji z pracy czy dobrej atmosfera pracy, a także możliwości dysponowania swoim czasem.

Wiedza na temat zakładania i prowadzenia firmy

Według respondentów badań jakościowych, podstawowy problem zajęć z przedsiębiorczości prowadzonych na uczelniach stanowi (oprócz ich niewystarczającej liczby) **jakość edukacji w aspektach praktycznych** dotyczących zakładania i prowadzenia firmy. Zwracali oni uwagę na fakt, że zajęcia z przedsiębiorczości na uczelniach prowadzą w głównej mierze teoretycy. Aspekty formalne związane z zakładaniem firmy zajmują najwięcej miejsca w uczeniu o przedsiębiorczości,

podczas gdy praktyczne aspekty – takie jak analiza rynku i konkurencji – kwestie krytyczne dla przetrwania firmy – pozostają wciąż umiejętnościami deficytowymi.

W kontekście powyższych informacji nie dziwi, że **największe obawy związane z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej ujawniają te osoby, które uczestniczyły w zajęciach z przedsiębiorczości na uczelni. Zajęcia z przedsiębiorczości potęgują strach przed założeniem własnej firmy**, jeżeli o prowadzeniu firmy mówi ekspert, który z jakiegoś powodu sam wybrał etat wykładowcy. Stanowi to asumpt do spostrzeżenia, że być może uczelnia nie jest instytucją, która powinna uczyć przedsiębiorczości, ale powinna stwarzać ku temu warunki – łączyć studentów z praktykami biznesu, dawać okazję do spotkań z mentorami czy do praktyk w zakresie przedsiębiorczości. Tezę o tym, że kontakt z prawdziwym biznesem i uczenie się od ludzi, którzy w tym zakresie odnieśli sukces, potwierdzają wyniki badania mówiące o tym, że **najmniej obaw przejawiali studenci, w których rodzinach istniały tradycje przedsiębiorczości**. Mając okazję przyjrzeć się „biznesowi w działaniu” wskazywali na takie korzyści z niego płynące jak: **większą samodzielność, decyzyjność i brak przełożonego** (wskazywane przez połowę badanych), **budowanie czegoś własnego czy możliwość realizacji własnych marzeń / zamierzeń**. Studenci, którzy nigdy nie zetknęli się z przedsiębiorczością w swoich rodzinach, na pierwszym miejscu częściej stawiali możliwość ustalenia własnego wynagrodzenia. Z kolei studenci najbardziej renomowanych publicznych uczelni regionu upatrywali możliwość uzyskania wyższych zarobków w pracy na czyjś a nie własny rachunek i to skłaniało ich do wyboru tej a nie „przedsiębiorczej” ścieżki rozwoju.

Wśród ankietowanych studentów, główną obawę przed zakładaniem własnej firmy wzbudzał strach przed bankructwem. Badani przedstawiciele instytucji wspierających studencką przedsiębiorczość uściślali, że zgłaszający się do nich studenci najczęściej obawiali się tego, że obciążenia podatkowe (w tym składki na ZUS) utrudnią przetrwanie ich firmy ponad rok – co jest warunkiem otrzymania dotacji z powiatowego urzędu pracy.

Teza, głoszona przez badaczy przedsiębiorczości o tym, że przedsiębiorczość nie jest cechą wrodzoną, lecz można się jej nauczyć, została potwierdzona się w niniejszym badaniu. Zła edukacja z zakresu przedsiębiorczości może być w zakresie rozbudzania ducha przedsiębiorczości przeciwnie skuteczna. Musi ona opierać się na praktyce oraz w większej mierze dotyczyć aspektów trwania przedsiębiorstwa w warunkach wysokiej konkurencji niż aspektów formalnych, poświęconych momentowi inicjacji działalności na własny rachunek. Wsparcie dla zakładających własną działalność, w pierwszym roku działania firmy, powinno zmniejszać dotkliwość obciążeń do minimum.

Oferta wsparcia dla studentów

Zdecydowana większość badanych studentów (89,8%) nie korzystała z oferty instytucji wspierających zakładanie, prowadzenie lub rozwijanie firmy. Prawie połowa badanych deklarowała, że wiedzą, gdzie szukać informacji na temat zakładania oraz wsparcia w zakresie prowadzenia własnej firmy (48,0%). Zdecydowana większość studentów знаła instytucje, które wspierają zakładanie, prowadzenie i rozwijanie własnej firmy. Jedynie 5,9% studentów nie rozpoznawała żadnej instytucji, a 10,2% znała je, choć nie wiedziała, czy oferują tego rodzaju wsparcie.

Z analizy danych wynika, że prawie co trzeci student poszukujący informacji na temat zakładania i prowadzenia firmy udałby się po wsparcie do inkubatora przedsiębiorczości, a 28,2% do akademickiego inkubatora przedsiębiorczości. Co czwarty student skierował swoje kroki po wsparcie do powiatowego urzędu pracy, 23,5% zgłosiłoby się do ośrodka szkoleniowo-doradczego, a 22,5% do uczelnianego biura karier.

Studenci **kierunków technicznych i informatycznych** mają zbliżone preferencje odnośnie charakteru instytucji z której usług korzystają – najczęściej są to **inkubatory przedsiębiorczości, banki komercyjne oraz anioły biznesu**. Studenci kierunków **biznes, administracja i prawo** często wskazywali **instytucje finansowe, takie jak banki komercyjne, fundusze Venture i Seed Capital czy anioły biznesu**. Znajomość instytucji różnicowana była ze względu na uczelnie, jej lokalizację oraz zakres oferowanych przez nią usług i wsparcia. Studenci rozpoznawali instytucje, z którymi stykali się na co dzień na swoich uczelniach / w swoim otoczeniu. Tam gdzie aktywnie działały (akademickie) inkubatory przedsiębiorczości, świadomość ich oferty była wyższa, natomiast w mniejszych miastach, gdzie inkubatorów brak, większą rolę odgrywały powiatowe urzędy pracy.

Połowa z ankietowanych studentów, która w przyszłości chciałaby założyć firmę, nie była zainteresowana uzyskaniem wsparcia przy jej zakładaniu / rozwijaniu (51,2%). Zdecydowana większość drugiej połowy respondentów – czyli studentów chcących uzyskać pomoc, najczęściej jako pożądaną formę wsparcia wskazywała dofinansowanie (25,1% osób zainteresowanych założeniem firmy).

INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ W MAŁOPOLSCE

W ramach badania opracowano wykaz instytucji wspierających przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy w Małopolsce. Zidentyfikowano **132 instytucje wspierające przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy** w województwie małopolskim. Wyróżniono 15 kategorii instytucji wspierających przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy w Małopolsce.

Tabela 1. Liczba instytucji w ramach poszczególnych kategorii

Kategoria instytucji	Liczba instytucji
Biura Karier	21
Ośrodki przedsiębiorczości	15
Instytuty badawcze, jednostki badawczo-rozwojowe i naukowe	14
Centra i ośrodki innowacji	11
Akademickie inkubatory przedsiębiorczości	10
Biura coworkingowe	10
Centra transferu technologii	10
Izby gospodarcze	9
Agencje rozwoju	7
Inkubatory przedsiębiorczości	7
Venture Capital	7
Fundusze kapitału zaangażowanego	4
Fundusze pożyczkowe i poręczeń kredytowych	3
Parki przemysłowo-technologiczne	3
Anioły biznesu	1

Źródło: opracowanie własne

W ramach badania zidentyfikowano 6 grup usług świadczonych przez instytucje:

- informacyjne,
- doradcze,
- szkoleniowe,
- proinnowacyjne,
- finansowe,
- w zakresie wsparcia technicznego,
- inne.

Najczęściej instytucje świadczyły usługi informacyjne, doradcze i szkoleniowe. Najmniej wskazań dotyczyło usług finansowych.

Badanie ukazało szeroki i zróżnicowany zakres wsparcia merytorycznego, który mogą otrzymać zainteresowani otwieraniem i rozwijaniem swojego biznesu studenci – od szkoleń prezentujących krok po kroku jak założyć firmę, przez tani wynajem powierzchni coworkingowej, programy akceleryjne

fundusze seed i venture. Interesujące wydaje się ustalenie, że większość zainteresowanych założeniem firmy w przyszłości, miała w planach skorzystanie ze wsparcia w postaci finansowania. To powtarzający się motyw wyobrażeń młodych rozpoczynających swoją działalność w ramach startupów. Mit czyniących cuda pieniędzy jest coraz częściej dementowany przez ekspertów w dziedzinie zarządzania, wspierających młode biznesy. Często bardziej niż kapitał, niezbędne jest po prostu wprowadzenie w otoczenie biznesowe, umiejętności miękkie, wiedza, kontakty czy pomoc w stworzeniu MVP i uruchomienie sprzedaży. Moment pozyskania inwestora bywa celowo odwlekany – zalecany po to, by przedsięwzięcie zyskało na wartości. Dla inwestora oznacza to zmniejszenie ryzyka, a dla founderów warunki inwestycji na późniejszym etapie rozwoju firmy mogą oznaczać większe korzyści.

Odrębną kwestię stanowi pytanie o rodzaj i zakres finansowego wsparcia, czyli – jakie pieniądze? Badani studenci najczęściej wskazywali na środki publiczne i wyrażali zawód brakiem dostępności bezzwrotnych dotacji w obecnej perspektywie finansowania. Bilans doświadczeń poprzednich perspektyw pokazuje jednak, że wsparcie to nie przyniosło pożądaných rezultatów. *W latach 2006–2013 publiczne środki wydane na rozwój start-upów pochłonęły 12,3 mld złotych. Efektów nie widać. Jest taka ciekawa zależność, że większości projektów, które nie dostały finansowania, poszło lepiej niż tym, które dostały¹.* W związku z czym ugruntowuje się przekonanie, że lepiej by finansowa pomoc publiczna dostępna była nie w początkowy, ale późniejszym etapie rozwoju i miała charakter zwrotny (zwrot kapitału, nie zysku).

Podsumowując wyniki prac inwentaryzujących instytucje wspierające rozwój gospodarczy można pokusić się o stwierdzenie, że istnieje dużo różnorodnych możliwości pozyskiwania kapitału poprzez instytucje finansujące. Kwestią krytyczną staje się obecnie powiązanie ze sobą wielu współistniejących obok siebie elementów tej układanki.

Rekomendacje

Przeprowadzone badanie wskazało, że studenci nie są zdecydowanymi zwolennikami zakładania własnego przedsiębiorstwa, wskazując na wiele problemów związanych z jego prowadzeniem. W związku z tym, proponowane są następujące działania zmierzające do podniesienia poziomu przedsiębiorczości wśród studentów:

- udostępnianie wiedzy oraz informacji dla osób zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej,
- zwiększenie dostępności kapitału dla przedsiębiorców poprzez aktywną działalność organów województwa oraz powiązanych z nimi podmiotów (parki technologiczne, inkubatory, agencja rozwoju regionalnego) w zakresie tworzenia innych niż bezzwrotne form finansowania aktywności,
- stymulowanie środowiska start-upowego,

¹ <http://innpoland.pl/133413,na-start-up-y-wydalismy-juz-ponad-12-mld-zl-w-wiekszosci-to-zmarnowane-pieniadze>

- stworzenie forum do wymiany doświadczeń i kooperacji,
- wsparcie zakładania przedsiębiorstw w branżach RIS,
- realizacja pojedynczych projektów, mających na celu wsparcie postaw przedsiębiorczych wśród studentów i zachęcenie ich do zakładania działalności, w tym między innymi konkursów w temacie przedsiębiorczości, działania skierowane do rodziców (studentów, ale również szkół podstawowych), realizacja kursów i szkoleń z kompetencji miękkich przydatnych przy prowadzeniu firmy (zarządzanie ryzykiem, radzenie sobie w sytuacjach kryzysowych),
- budowanie „mostów współpracy” pomiędzy przedsiębiorczymi studentami zarządzania i nie-przedsiębiorczymi inżynierami z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Obok promocji przedsiębiorczości należy promować współpracę – konkursy i warsztaty dla studentów różnych uczelni według schematu – „inżynier zbuduje, artysta zaprojektuje, menedżer sprzeda.”

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Polityki Regionalnej
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków

Egzemplarz bezpłatny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

www.obserwatorium.malopolska.pl